

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

за освітньою програмою «Міжнародна економіка»

на тему: **«ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ
УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АДОНАРА АГРО»)»**

Виконавець:

студентка ФМЕ, гр. 43

Купріянова Лариса Олександрівна _____

Науковий керівник:

д.е.н., професор кафедри МЕВ

Козак Юрій Георгійович _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. Зовнішньоторговельна діяльність агропромислових підприємств фактично визначає їх економічний та соціальний розвиток. Підприємство повинно організувати свою зовнішню діяльність так, щоб забезпечити отримання максимального прибутку, а також обрати найбільш оптимальний метод підтримки ефективності зовнішньоторговельної діяльності. Вдосконалення зовнішньоторговельних відносин підприємств на ринку зернових повною мірою може задовольнити внутрішні потреби країни та сформувати її експортний потенціал. Тож, дослідження перспектив експорту зернових культур українськими підприємствами обумовлює обрану тему та її актуальність.

Питання вдосконалення зовнішньоторговельної діяльності підприємства представлені, насамперед, у зарубіжній науковій літературі. В Україні даними проблемами займаються такі фахівці, як Козак Ю.Г., Юшина С.І., Кваша С.М., Присяжнюк В.М., Зубець М.В., Маталка М.В., Біляєв О.С. та ін.

Зерновий ринок – це основа існування та розвитку аграрної економіки. Розвиток зовнішньоторговельних відносин на ринку зернових культур сьогодні є важливою складовою ефективною діяльністю підприємств АПК, адже вагому частину експорту України вже багато років займають саме зернові. Зовнішня торгівля зерновими є не лише високоефективною, але й стратегічною, забезпечуючи продовольчу безпеку країни.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою є дослідження зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Адонара Агро» та розробка рекомендацій щодо її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- визначити економічну сутність та основні напрями зовнішньоторговельної діяльності підприємства ;
- проаналізувати та узагальнити основні чинники впливу на зовнішньоторговельну діяльність підприємств АПК;
- розглянути різні методичні підходи щодо оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності;
- здійснити аналіз зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Адонара Агро» на ринку зернових культур;
- проаналізувати динаміку географічної та товарної структури зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Адонара Агро»;
- здійснити SWOT-аналіз чинників, які впливають на зовнішньоторговельну діяльність ТОВ «Адонара Агро»;
- запропонувати способи нарощування експортного потенціалу діяльності ТОВ «Адонара Агро» на ринку зернових культур;

Об'єктом дослідження є зовнішньоторговельна діяльність підприємства ТОВ «Адонара Агро» на ринку зернових культур.

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні рішення щодо удосконалення зовнішньоторговельної діяльності підприємства ТОВ «Адонара Агро» на ринку зернових культур.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні положення економічної науки та наукові праці вітчизняних та закордонних вчених-економістів присвячені проблемам зовнішньоторговельної діяльності підприємств, що здійснюють зовнішньоторговельну діяльність на ринку зернових

культур. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи. В якості загальнонаукових методів застосовано аналіз та синтез, індукцію та дедукцію, абстрактно-логічний метод, метод узагальнення та класифікації, методи математичної статистики. До спеціальних методів використовувався метод економічного аналізу (в процесі аналізу сучасного стану та динаміки зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Адонара Агро»), табличний метод (подання результатів зведення та групування аналітичних даних зовнішньої торгівлі ТОВ «Адонара Агро»), порівняльний метод та SWOT-аналіз. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office -Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. При написанні роботи використовувалися монографічна та наукова література, закони України та інші нормативно-правові документи, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки, внутрішня звітність ТОВ «Адонара Агро».

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано статтю:

1. Купріянова Л.О. Диверсифікація ринків збуту зернових культур виробників Одеського регіону/ Л.О.Купріянова – Збірник наукових робіт за підсумками студентської науково-практичної конференції Факультету міжнародної економіки «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 11 (м. Одеса, 2021 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2021. – С. 232-237.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (31 найменування). Загальний обсяг роботи становить 67 сторінок. Основний зміст викладено на 57 сторінках. Робота містить 10 таблиць та 10 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ» розглядаються теоретичні аспекти зовнішньоторговельної діяльності підприємств на ринку зернових культур, досліджено та узагальнено чинники, що впливають на її динаміку та ефективність, досліджено методи оцінювання зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

У другому розділі «АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АДОНАРА АГРО» НА РИНКУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР» проаналізовано зовнішньоторговельну діяльність ТОВ «Адонара Агро» за її товарною та географічною структурою, проведено SWOT-аналіз чинників, що впливають на зовнішньоторговельну діяльність підприємства, проаналізовано показники ефективності зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Адонара Агро».

У третьому розділі «УДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АДОНАРА АГРО» НА РИНКУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР» запропоновано основні напрями вдосконалення зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Адонара Агро» на ринку зернових культур за рахунок оптимізації організаційної структури та нарощування експортного потенціалу підприємства.

ВИСНОВКИ

В ході виконання даної роботи ми вивчили такі поняття як зовнішньоторговельна діяльність і підприємництво, і в якості висновку можемо стверджувати, що зовнішньоторговельна діяльність підприємства на ринку зернових культур в сучасних ринкових умовах не тільки в Україні, а й в усьому світі стає все більш важливою.

Організація зовнішньоторговельної діяльності на підприємстві – це дуже складна та кропітка робота, яка вимагає детального вивчення таких основних питань як кон'юнктура ринку, потенційні покупці та конкуренти, пошук іноземних партнерів та налагодження ділових контактів з ними, проведення переговорів, укладання договорів, підписання угод і т.д. Тому, для ефективного здійснення зовнішньоторговельної діяльності, підприємству необхідно побудувати адекватну структуру управління ЗТД. Експорт зернових культур виконує надзвичайно важливу функцію підтримки позитивного торгового балансу країни. Ринок зерна - це основний інтегрований ринок агропромислового комплексу України, який має значний виробничий та експортний потенціал.

Зерновий ринок функціонує в умовах впливу на нього цілого ряду чинників (подій) зовнішнього і внутрішнього порядку, які, безумовно, можуть впливати на його стабільність. Слід зазначити, що деякі чинники мають прогнозований характер, інші — випадковий. Сильну підтримку української торгівлі аграрною продукцією надавали два значущих фактори: по-перше, світові тенденції збільшення попиту на продовольство, а по-друге, інтеграція України в світову економіку. Варто зазначити, що на ефективність функціонування підприємств агропромислового комплексу та перспективи їх розвитку впливають дві групи факторів, що зумовлюють конкурентоздатність їхньої продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Перша група включає ті фактори, що безпосередньо не залежать від товаровиробників, їх формують державні органи управління. Друга група факторів залежить саме від виробників аграрної продукції.

Методи аналізу зовнішньоторговельної діяльності підприємства ґрунтуються на системному, комплексному вивченні, обчисленні та узагальненні впливу чинників на результати його зовнішньоекономічної діяльності завдяки обробці спеціальними способами системи джерел інформації для підвищення ефективності зовнішньоекономічних зв'язків.

Методика оцінки ефективності діяльності підприємства, яке здійснює ЗЕД складається з двох частин. В першу чергу підприємство аналізує показники, які розраховуються кожен раз, при кожній експортній угоді, щоб оцінити її доцільність. Безліч авторів наводить свої системи і показники для оцінки ефективності. Деякі, наприклад, вважають за доцільне розраховувати динаміку появи нових контрагентів, знаходячи відношення поточного періоду на попередній. Але більшість схиляється до стандартних виробничих показників ефекту і ефективності діяльності, паралельно розраховуючи показники рентабельності.

ТОВ «Адонара Агро» - це молода, але дуже перспективна компанія. Вона служить сполучною ланкою між українськими виробниками зерна та закордонними споживачем. Товариство було засновано та зареєстровано 8 вересня 2017 року, метою якого, є господарська діяльність по виробництву та закупці сільськогосподарської продукції, її реалізації, вирощування насіння зернових і технічних культур, для отримання максимального прибутку.

Вивчивши особливості організаційної структури та напрямки зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Адонара Агро», було визначено основні фактори, що лежать в основі цієї діяльності та здійснюють на неї вплив.. Окрім класичних характеристик діяльності агропромислового комплексу, до цих факторів належать також характеристики функціонування компанії-зернотрейдера, оскільки подібна діяльність замикає ланцюжок всієї діяльності компанії.

Стратегічним напрямком діяльності ТОВ «Адонара Агро» є продаж зерна вітчизняних виробників закордонним покупцям (тобто його експорт), крім того компанія здійснює імпорту діяльність щодо закупівлі закордонного посівного матеріалу та добрив.

Аналіз експортної діяльності ТОВ «Адонара Агро» дозволив виділити певні недоліки у діяльності компанії, які необхідно обґрунтувати та вирішити найближчим часом.

Для того, щоб підприємство було конкурентоспроможним на зовнішньому ринку, йому потрібно сформувавши стратегію, тобто основний напрямок, який буде акцентований на внутрішні можливості підприємства та на ринкові умови, в яких воно функціонує..

Важливим фактором для удосконалення зовнішньоторговельної діяльності є аналіз та оцінка сильних та слабких сторін підприємства. Аналіз сильних сторін дозволить підприємству оцінити перспективи підприємства на зовнішньому ринку, а аналіз слабких сторін – небезпеки зі сторони зовнішнього ринку.

Кількість можливих напрямів удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства досить широкий. Підприємству необхідно серед усіх можливих варіантів розвитку зовнішньоекономічних зв'язків обрати саме ті напрямки, які є більш реальними та досяжними. Підприємству також необхідно виділити ряд критеріїв, яким мають відповідати шляхи удосконалення зовнішньоторговельної діяльності. Найголовнішим критерієм має стати збільшення рентабельності виробництва і реалізації продукції, а також збільшення прибутку.

Основними напрямками вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Адонара Агро» та збільшення експортного потенціалу компанії є:

- збільшення експорту зернових культур за рахунок виходу на нові ринки;
- підвищення урожайності та якості зернових культур за рахунок

використання нових технологій, сортів та переходу на органічний спосіб виробництва;

- зменшення вартості логістичних витрат за рахунок удосконалення транспортної інфраструктури;
- впровадження політики єдиного зовнішнього та внутрішнього маркетингу;
- необхідно максимально прискорити документообіг, листування з партнерами та процес візування і підписання експортних контрактів.
- оптимізація періоду продажу зерна.

В результаті проведеного SWOT-аналізу було визначено:

- сильні сторони: стабільно високий попит на продукцію на міжнародному ринку; гнучка цінова політика на зовнішньому ринку;
- слабкі сторони: залежність від погодних умов; залежність від змін світових цін;
- загрози: зміна законодавства та умов торгівлі у країнах збуту; підвищення конкуренції на світовому ринку; інфляція;
- можливості: розширення та вихід на нові ринки; розширення у зв'язку зі зростанням попиту на зовнішньому ринку, розширення асортименту за потребою закордонних покупців.

Втілення в життя вище запропонованих заходів на підприємстві, без сумніву значно покращить якість його роботи у сфері зовнішньоторговельної діяльності на ринку зернових культур.

АНОТАЦІЯ

Купріянова Л.О., «Зовнішньоторговельна діяльність українських підприємств на ринку зернових культур (на прикладі ТОВ «Адонара Агро»)». Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2021 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є зовнішньоторговельна діяльність ТОВ «Адонара Агро» на ринку зернових культур.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти здійснення зовнішньоторговельної діяльності підприємств АПК: визначено поняття зовнішньоторговельної діяльності підприємств АПК, досліджено та узагальнено чинники, що впливають на її ефективність, досліджено методи оцінювання зовнішньоторговельної діяльності.

Проаналізовано зовнішньоторговельну діяльність ТОВ «Адонара Агро» за її товарною та географічною структурою, проведено SWOT-аналіз чинників, що впливають на зовнішньоторговельну діяльність підприємства, проаналізовано показники ефективності зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Адонара Агро».

Запропоновано основні напрями вдосконалення зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Адонара Агро» на ринку зернових культур за рахунок оптимізації організаційної структури та нарощування експортного потенціалу підприємства.

Ключові слова: зовнішньоторговельна діяльність підприємства, експорт, імпорт,

ринок зернових культур, ефективність експортної діяльності, експортний потенціал.

ANNOTATION

Kupriianova L.O. «Foreign trade activity of Ukrainian enterprises in the grain market (on example Adonara Agro LLC)» final work on obtaining an academic bachelor's degree in the specialty 292 "International Economics", Odessa National Economic University. - Odessa, 2021

This thesis consists of three chapters. Object of study is the foreign trade activity of "Adonara Agro" LLC in the grain market.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of foreign trade activity of agroindustrial enterprises. The concept of foreign trade activity of agroindustrial enterprises is defined, the factors influencing its efficiency are investigated and generalized, methods of estimation of foreign trade activity are investigated.

The foreign trade activity of the Adonara Agro LLC according to its dynamics and geographic structure is analyzed, the SWOT-analysis of the factors influencing the foreign trade activity of the enterprise is carried out, the indicators of efficiency of the foreign trade activity of Adonara Agro LLC are analyzed.

The main directions of improving the foreign trade activity of Adonara Agro LLC on the grain market by optimizing the organizational structure and increasing the export potential of the enterprise are proposed.

Keywords: foreign trade activity of the enterprise, export, import, grain crop market, efficiency of export activity, export potential.